Усі складові стратегічного портфеля підприємства (напрямки діяльності) повинні бути збалансованими, взаємодоповнюючими або забезпечуючими отримання синергічного ефекту і найкращим чином використовувати весь стратегічний потенціал – ресурси, процеси, навички, вміння, організаційні можливості та здатність для вдосконалення.

Оскільки підприємство працює в мінливому зовнішньому середовищі, то політичний і комерційний ризик для нього – категорія об'єктивна. Передбачити виникнення погроз з боку зовнішнього середовища і перебороти виниклі труднощі з найменшим ризиком можна лише на основі об'єктивного аналізу.

Використана література:

1. Горелов Д.О. Стратегія підприємства: навч.-метод. посіб. / Д.О. Горєлов, С.Ф. Большенко. − Харків: Вид-во ХНАДУ, 2010. − 133 с.

2. Дмитрієв І.А. Формування та оцінювання бізнес-портфеля підприємства автомобільного транспорту / І.А. Дмитрієв, І.А. Касатонова: монографія. – Харків: ХНАДУ, 2010. – 152 с.

Аналіз показників фізичної доступності лікарських засобів в Україні методом пропорційності

Кубарєва І.В., *к.фарм.н., доцент кафедри соціальної фармації Національного фармацевтичного університету*

Корж Ю.В,. *доцент кафедри соціальної фармації Національного фармацевтичного університету*

Романько Т.А., *асистент кафедри соціальної фармації Національного фармацевтичного університету*

socpharm@nuph.edu.ua

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України для підвищення ефективності функціонування системи фармацевтичного забезпечення населення необхідно впроваджувати стратегії маркетингу для оптимального виробництва та застосування лікарських засобів (ЛЗ). При цьому досить важливою є проблема підтримки вітчизняного виробника ЛЗ як основного з факторів ринкової конкуренції та складової системи соціальної безпеки країни. Необхідно зазначити, що підвищення фізичної доступності ЛЗ за рахунок виробництва вітчизняних ЛЗ дає можливість державі поступово вирішувати проблему імпортозаміщення ліків. В Україні одним із ключових елементів фізичної доступності є Державний реєстр ЛЗ, в якому представлені відомості про ЛЗ, дозволені для виробництва і застосування в країні. Таким чином, враховуючи соціально-економічну кризу та нестабільну ситуацію на ринку валют в Україні актуальним є наукове обґрунтуванням загальних тенденцій показника фізичної доступності ліків.

У зв’язку з вищезазначеним метою нашого дослідження став аналіз даних державного реєстру ЛЗ методом пропорційності. Для досягнення поставленої мети нами були використані методи оцінки локалізації та концентрації виробників (вітчизняних та іноземних) ЛЗ, а також груп ЛЗ, які зареєстровані в Україні та входять до у Державного реєстру ЛЗ станом на 29.09.2018р. Необхідно відмітити, що сутність методу аналізу пропорційності полягає в можливості об’єктивно виявити

сконцентрованість окремого виробника ЛЗ або локалізацію окремої групи ЛЗ на загальну структуру виробництва, за допомогою співвідношення факторів впливу.

Аналіз даних Державного реєстру ЛЗ показав, що вітчизняні виробники зареєстрували 3339 готових лікарські засоби (ГЛЗ), 312 – субстанцій, 224 – in bulk, та 49 – фасування з in bulk. У той же час іноземні виробники представлені у Державному реєстрі такими групами ЛЗ, як: ГЛЗ – 6833, субстанції – 1604, in bulk – 402 та фасування з in bulk – 126.

Для проведення дослідження нами був розрахований коефіцієнт локалізації ($К_л$) за групами ЛЗ окремо за вітчизняними та іноземними виробникам ЛЗ за формулою:

$$К_л = \left(\frac{dj}{Dj} \cdot 100\right) / \left(\frac{dj}{Dj} \cdot 100\right),$$

де: dj – частка зареєстрованих ЛЗ однієї групи окремого виробника та сумарна частка цієї ж групи ЛЗ (результативна);

Dj – сумарна частка зареєстрованого окремого виробника ЛЗ та загальна сума всіх виробників ЛЗ (факторна).

Як відомо, $К_л$ показує відношення часток результативної ознаки до частки факторної. Так, якщо значення $К_л < 1$ це свідчить, що на долю цієї групи ЛЗ припадає менша доля від розміщення порівняно з пропорційною часткою факторної ознаки в інших групах ЛЗ.

Встановлено, що серед вітчизняних виробників ЛЗ найбільше значення $К_л$ (1,19) має in bulk, друге місці зайняли ГЛЗ коефіцієнт локалізації склав 1,06, третє місце посіло фасування із in bulk $К_л$ (0,93), а найменший значення $К_л$ (0,53) спостерігалось за субстанціями.

Розподіл іноземних виробників ЛЗ показав, що найбільшу локалізацію мають субстанції - $К_л$ склав1,3, друге місці посіло фасування із in bulk $К_л$ отримало значення 1,07, далі розмістилися ГЛЗ $К_л$ (1,0), а останнє місце зайняли in bulk $К_л$ (0,96).

Отже, можна стверджувати, що для вітчизняного виробника ЛЗ найбільш локалізованими є виробництво ГЛЗ та in bulk, а для іноземних – виготовлення субстанції. За умов нестабільної політичної та фінансової ситуації у країні домінування субстанції іноземного виробництва має вкрай негативні наслідки для суспільства.

Далі нами був розрахований коефіцієнта концентрації ($К_к$) за формулою:

$$Кк = \frac{1}{100} |dj - Dj|,$$

де: dj – це зареєстровані ЛЗ вітчизняних виробників ЛЗ;

Dj – зареєстровані ЛЗ іноземних виробників ЛЗ.

Відповідно до даних спеціалізованої літератури встановлено, якщо Кк = 0, то розподіли збігаються. Чим більше значення Кк, тим істотніше різняться між собою розподіли. У випадку коли ($dj = Dj$) існує певна концентрація.

Відхилення часток свідчать про певну концентрацію. Верхня межа суми відхилень $\sum|dj - Dj| : 2 * 100\%$, а допустима норма концентрації для конкурентного середовища складає 40-60%.

Результати розрахунків $К_к$ представлено на рис.1

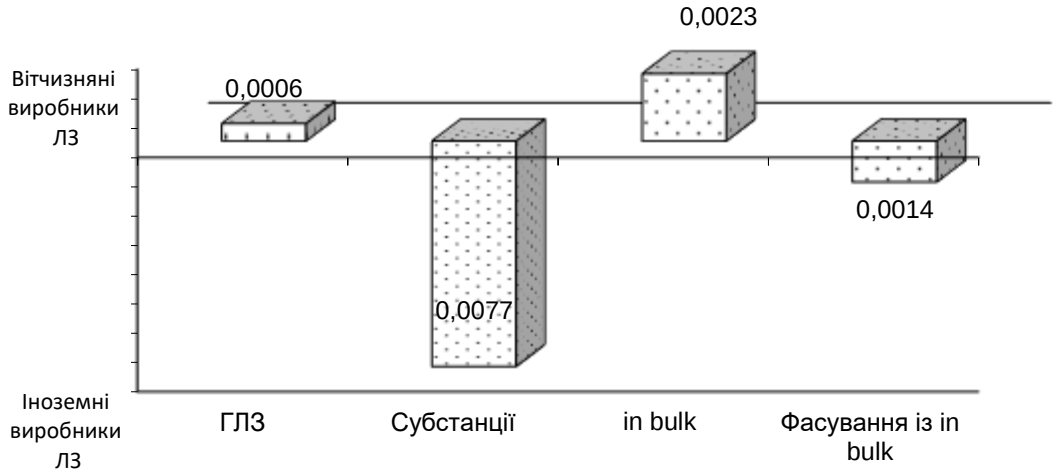

Рис. 1 Аналіз показників концентрації за вітчизняними й іноземними виробниками відповідно до груп ЛЗ відповідно Держреєстру ЛЗ

Як показано на рис. можна констатувати, що концентрація груп ЛЗ вітчизняного виробництва спостерігається за ГЛЗ та in bulk, а за іноземним виробництвом насиченість відмічена у субстанції та фасуванню in bulk. Необхідно відмітити, що загальне відхилення середньої ознаки за вітчизняними виробниками ЛЗ має значення $К_к$ = 1>0,925, а за іноземними виробниками ЛЗ: – $К_к$ = 1< 1,0825. Тобто, частка ЛЗ вітчизняного виробництва у Державному реєстрі ЛЗ значно менша порівняно з ЛЗ іноземного виробництва.

Встановлено, що загальний показник концентрації ЛЗ Державного реєстру склав 40,2%, відповідає допустимій нормі.

Висновки. Встановлено, що локалізація розподілу за групами ЛЗ для вітчизняних виробників та іноземних виробників має розбіжності. Так, для вітчизняних виробників ЛЗ найбільш локалізованими є виробництво готових ЛЗ та in bulk, а для іноземних виробників – виготовлення субстанції та фасування з in bulk.

Аналіз концентрації реєстру ЛЗ показав значне домінування ЛЗ іноземного виробництва порівняно з вітчизняними виробниками. Вищезазначене свідчить про необхідність виготовлення субстанцій та фасування in bulk вітчизняним виробником ЛЗ. Значення загального $К_к$ Державного реєстру ЛЗ підтверджує насиченість в Україні зареєстрованих ЛЗ іноземного виробництва, що на нашу думку: є негативною тенденцією та потребує розробки та впровадження заходів з підвищення фізичної доступності вітчизняних ЛЗ.

Література:

1. Економічна статистика: навчальний посібник / В. М. Соболєв, Т. Г. Чала, О. С. Корепанов та ін.; за ред. В. М. Соболєва. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 388 с.

2. Посилкіна, О. В. Економіка, планування та організація хіміко-фармацевтичного виробництва: підручник для студентів вищих навч. закл. фармацевтичного і медичного профілю / О. В. Посилкіна, Р.В. Сагайдак-Нікітюк, Ю.С. Братішко, Я.М. Деренська, К.С. Світлична, Г.В. Кубасова. – Харків: НфаУ, 2016. –528с.

3. Обґрунтування господарських рішень: навч.посіб. Харків: Вид-во НФаУ, 2018. – 196 с.

4. http://www.diklz.gov.ua/control/main/uk/ind